

אייר תשע"ח, מאי 2018

המציאות הפגונית

מדינת ישראל
משרד החינוך

ראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכתה בחינוך

מיצ"ב

מבחן בעברית

כיתה ח | טור ב | פנימי

שם התלמיד/ה:

הכיתה:

138-EVR-018-8B-SOF-pnimi

138

138-01-08-01-02-01-017-018-05

לפניכם מבחן בעברית

- ב מבחון שני טקסטים, שאלות העוסקות בטקסטים אלה ומשימה בהבעה בכתב.
- קראו את הטקסטים בעיון, והשיבו על כל השאלה ברצינות רבה ו בתשומת לב.
- הקפידו על ניסוח בהיר בכל התשובות ובמשימה בהבעה בכתב.
- אם תתבקשו לבחור תשובה נכונה אחת מבין כמה תשבות, סמןו ✕ ליד התשובה שבחרתם.
- לרשותכם **90 ז考ת**, אך אם תזדקקו לזמן נוספת, בקשו מהמורה.

בהצלחה!

פרק ראשון

קראו את הטקסט, וענו על השאלות שאחריו.

©shutterstock.com

מה בין כתיבה לילדים לכתבם למבוגרים?

אהרן אפלפלד

מעובד על פי הרצאה שנשא אפלפלד בכנס השנתי לספרות ילדים ונוער בכסלו תשע"ד (2013) עם זאת ספרו "ילדה שלא מן העולם הזה".

הסופר אהרן אפלפלד נולד בשנת 1932 ברומניה. שנות ילדותו עברו עלייו באירופה של מלחמת העולם השנייה. בשנת 1946, לאחר המלחמה, עלה אפלפלד ארץה. אפלפלד כתב עשרות ספרים וזכה בפרסים רבים על יצירותיו. רבות מיצירותיו משקפות את חוויותיו כנער בשואה וכצעיר ניצול שואה בישראל הצעריה.

אהרן אפלפלד, צילום: עדן פאץ, מתוך: מלחמה-בגון, חוויה לאלה.

ברצוני לומר כמה מיללים על ילדים, על יהודית ועל ספרות ילדים. אומר גם משהו על ספרות ילדים ועל ספרות למבוגרים, אך לפני כן כמה פרטים אוטוביוגרפיים.¹ הם נחוצים לדברים שאני עומד לומר. 5

כשהגיעו הגרמנים לעיריי הייתה בן שמונה וחצי. מיד גורשנו לגטו. הגיעו עשו הילדים מה שעשו המבוגרים ולעתים בזירות רביה יותר. הקיום היומיומי העסיק את כולם: הרעב, הקור, המחלות, התפרצויות פתע של חיילים כדי להכות, כדי לפצע. ואחר כך במחנות הפרידו ביני ובין אבי 10

ונשארתי לבדי. הייתה ביטה שאני עומד למות בכל רגע. התגברתי על החולשה וברחתי ליער. מה לא ראיתי בגטו, במחנה ובעירות: רעב, מחלות, אנשים רעים, פירוד בין אימהות וילדים 15 וגם מעשי גבורה של זקנים, נשים וילדים.

האם הבנתי מה שמתרכש סביבי? לא. אבל מי הבינו? אך את המצב המצומצם שהייתי שרוי בו הבנתי. כבר הגיעו למדטי לדוחק את עצמי בתור כדי לקבל קטת מרק, לחפש גזירים עצים כדי לחם את החדר, להסתכן ולגנוב. ידעתי מה עלי לי לעשות. למדתי להסתכל ומתי לברוח. מי טוב מי רע. כאמור, הייתה כמעט בן תשע. בן יחיד מבית אמיד. סיירתי לכט פרטיים אלה לא כדי להأدיר את מעשיי בילד, אלא כדי לומר: הילדים הם חלק בלתי נפרד מן המשפחה ומהחברה, ובמצבים נורמליים וגם קיצוניים הם נוטלים חלק על פי כוחם. ההנחה הרווחת שיש דברים שיש להעלים מן הילדים היא, לעניות דעתך, הנחה שגויה. כМОבן הכל במידה, אסור להפיח. אם מדובר בשואה, אסור להראות זועות רק כדי להעצים את הזועה. דמיונו של הילד הוא לעיתים עז יותר משל המבוגר. די לרמזו ללא פירות מאיים. להעלים מהם עובדות חיים אין טעם, חיש מהר למדדו ולא יזדקקו להסבירם. מדהים עד כמה ילדים 20
25 מביניהם.

¹ פרטיים אוטוביוגרפיים – פרטיים על תולדות חייו של אדם הכתובים על ידיו או מסופרים מפיו.

כآن אולי המקומ לומר משה על הספרות. ספרות אינה היסטוריה ולאינה פסיכולוגיה. היא אינה בא להעטר מאורעות ההיסטוריים. בספרות יש קיום משל עצמה. היא מדברת אל בני אדם ועל בני אדם. שפתה אינה שפת העיתונים ולא שפתם של ספרי ההיסטוריה. הספרות עוסקת ביחיד. היחיד עומד במרכז. ההתבוננות ביחיד היא עיקר עיסוקה. ספרות טובה ומעמיקה תנסה להבין באמצעותו של היחיד את העולם שסובב אותה. ספרות טובה, כולל ספרות ילדים טובה, מעבירה משהו פנימי, משהו אישי, לא דבר כללי או סטמי. ספרות אינה העברת מידע, אלא היא מעבירה חוויה. מבחינה זו דומה הספרות למוסיקה: קוונציגט של מוצרט הוא חוויה שתתגנן בך ותעלת בך, בין השאר, זיכרונות, תחושות שמחה ולפעמים עצב, לעיתים גם רוממות רוח. הספרות, אם היא מלמדת משהו, זה לחות חוויה, להתבונן בחיים על הרע ועל היפה שבhem, לתמונה ולהזור ולתמונה.

גם ילדים צמאים להכיר את העולם שם חיים בו. כדי לספר להם על חולשות בני האדם, על כאבים פיזיים ונפשיים. החיים אינם עטופים בצמר גפן. הספרים הטוביים מקרבים אותנו אל החיים, אל הסבל והכאב, אבל גם אל היופי, אל המסירות ואל האהבה. אך מה לעשות שחקל לא מבוטל של הספרים לילדים הם רגשניים, ממוקדים, חינוכיים להכweis ומתחנפים. חלק ניכר מהסיפורים לילדים הוא בידור. בידור הוא חשוב, אנחנו זוקקים לבידור. אך בידור לשם בידור ובמנות גדולות מחייב את המטרה, ובמקום חוויה אנחנו מקבלים צחוק רועם וסטמי.

מדורי דורות לימדו את הילדים תנ"ך, ספר מורכב לכל הדעות. סיפורו קין והבל, סיפור המבול, סיפור יוסף ואחיו ועוד. ילד בן חמיש, לפעמים קודם לכן, לומד באמצעות סיפורי התנ"ך על החיים, על מאבקים וקשיים ועל התמודדות עם. דורות קודמים לא פחדו לקרוא לילדים את סיפורו התנ"ך. ההנחה הייתה שהיא שטוב למבוגרים טוב לילדים. היו פה ושם צנזורות, אך לרוב קראו לילדים את הכל. במשך דורות גםו הילדים סיפורים אלה והם עיצבו את עולם. בסיפורו התנ"ך יש כל המיצוי של החיים: אהבה, קנאה, כישלון, עצב. אין רגש או תחושה שאינם מיוצגים בתנ"ך. הכל נמצא.

וכאן אני חוזר לפתיחת דבריי. ילדים בשואה, או אם תרצו, החיים בשואה. קשה לנו הפרק האיום הזה של ההיסטוריה היהודית, אך מה לעשות שפרק זה אינו מרפה מأتנו. השאלה החוזרת – מה מספרים לילדים. ובמילים אחרות, מה מספרים ומה אין מספרים.

הזרועות רבות ותמונה העולם קודרת. אולי מוטב לשתק. אך אל לנו לשוכח שבתווך הזועעה הייתה גם מסירות נפש רבה, אהבה רבה. בgentו ילדים עבדו בפרק כדי להביא מעט לחם, סייכנו את עצם כדי לגנוב תפוחי אדמה. אימהות גוננו על הוריהם ועל הילדים הקטנים שלחן בטעזה הרבה. היעוש היה רב ולא היה מוצא. צעירים יכלו להימלט, אך הם לא רצו להשאיר את הוריהם, והעדיפו להיות עם הוריהם עד הרגע האחרון.

הסיפור הטוב הוא, אם תרצו, הינה נפשית לקראת החיים. הסיפור אומר: אלה החיים. יש 60 בהם כיעור, אבל יש גם יופי. יש בהם אכזריות, אך גם רחמים. הסיפור מלמד לה התבונן, לבחור. הסיפור הטוב חושף כל מה שמצו בחיים, את המכול על כל מרכיביו. יש בספר על השואה. יש בספר על הגטו ועל מחנות העבודה, אבל לא על מחנות המוות. אם רוצחים בספר על הקרבנות, יש בספר עליהם בני אדם בצלם ובדמות. יש בספר עליהם שהיו אבות לילדיים. ילדים שיש להם אבות ואממות.

65 במשך השנים טופחה בארץ, ביודעין ובלא יודעין, רתיעה מן השואה. לא פעם שמעתי אומרים: "אפלפלד כתוב על השואה. אני פוחדת לנגוע בספרים שלו." מי שקרה ولو רק ספר אחד שלי, יודע שאיןי עוסק בזועות. אני מדבר על בני אדם, על חולשותיהם, על אהבתם ועל מסירותם. כשבאתי לכתוב לילדים לא התקדתי בזועה, אלא בילדים כילדיים.

70 אני חוזר לראשית דברי. ספרות אינה עוד ידיעות, עוד פיסת מידע. סיפור טוב הוא חוויה, הוא מגע קרוב עם הספר. החוויה היא הטעם הנכון של הספרות. אני יודע, הנער אינו שׁש' לקרוא, אבל תמיד יש ילדים שאוהבים לקרוא בצימאון. בזכות ילדים אלה יש חנויות ספרים ♪שם אדם קונה ספר, חוזר הביתה, מתכרבל על הספה וקורא בשקיקה.

©shutterstock.com

על פי אהרן אפלפלד, "מה בין כתיבה לילדים לכתיבה למבוגרים?", ספרות ילדים ונעור, אוגוסט 2015, גיליון 138. המכללה האקדמית דוד ילין. © כל הזכויות שמורות למחבר.

השאלות

1. מה מטרתו העיקרית של אפלפלד בהרצאתו?

- 1 לספר את סיפוריו האישי.
- 2 להציג את עמדתו בנושא ספרות ילדים.
- 3 להשוות בין ספרות ובין אמנויות אחרות.
- 4 לתאר את מצבם של ילדים בתקופת השואה.

2. אפלפלד מספר על התמודדותו של ילדים בתקופת המלחמה.

מהי הטענה שהוא טוען בעקבות התמודדות זו?

- 1 יש להעלים מילדים את קשיי החיים.
- 2 יש לעודד ילדים להתמודד עם אכזריות.
- 3 ילדים מסוגלים להבין את עובדות החיים.
- 4 ילדים רוצחים להתגבר על החולשות שלהם.

3. סמנו ✓ ליד שלושה מאפיינים של **ספרות טוביה** לפי אפלפלד (שורות 27–43).

- נوعדה לבדר (1)
- עוסקת בתנ"ך (2)
- מתבוננת ביחיד (3)
- מספקת תשובות (4)
- מקربת אל החיים (5)
- מספרת על השואה (6)
- מדברת על בני אדם (7)

4. לפי הtekסט, במה דומה הספרות למוסיקה?

- 1 שתייהן מעבירות חוויה אישית.
- 2 שתייהן מוסרות מידע על החיים.
- 3 שתייהן עוסקות בדברים דמיוניים.
- 4 שתייהן עוזרות להבין את העולם.

5. לפי שורות 37–43, באיזו נימה מתייחס אפלפלד לרבים מספרי הילדים הקיימים?

- 1 נימה אווזת
- 2 נימה חסידנית
- 3 נימה ביקורתית
- 4 נימה הומוריסטית

6. א. מהי טענתו של אפלפלד בנוגע לספרות ילדים?

- השואה צריכה להיות נושא מרכזי בספרות ילדים. 1
- ספרות ילדים צריכה להציג את המציאות כפי שהיא. 2
- ספרות ילדים צריכה להתמקד במאורעות ההיסטוריים. 3
- בחים יש סבל, לכן צריך לכתוב לילדים סיפורים מבדרים. 4

ב. אפלפלד מוסיף הסתייגות לטענה זו. מהי הסתייגותו לפי הטקסט?

7. לשם מה מזכיר אפלפלד את סיפורי התנ"ך?

- כדי להדגיש את ייחודם של סיפורי התנ"ך. 1
- כדי לבסס את הטענה שספרות ילדים אינה היסטוריה. 2
- כדי להמליץ לסופרים לשלב את סיפורי התנ"ך בספרות ילדים. 3
- כדי להראות שלילדים נחשפו מזמן ומזמן לסיפורים מורכבים. 4
-

8. לפי אפלפלד, מה הייתה הגישה הארץ לעיסוק בשואה?

9. בគותרת הטקסט מוצגת שאלה על הדומה והשונה שבין כתיבה לילדים ובין כתיבה למבוגרים.
האם, לדעתכם, אפלפלד עונה על השאלה שהוא מציג בគותרת?
הסבירו את תשובהיכם לפி הטקסט.

10. בטקסט יש שימוש רב בגוף ראשון.
א. העתיקו משורות 1–5 שלוש מילים בגוף ראשון ייחיד (מדובר).

.1

.2

.3

ב. מדוע יש בטקסט שימוש רב בגוף ראשון ייחיד (מדובר)?
סמןו ✓ ליד שתי תשובות נכונות.

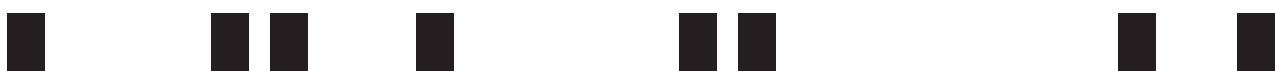
כי הסופר משלב סיפור אישי. (1)

כי הסופר מתאר מציאות. (2)

כי הסופר מציג את דעתו. (3)

כי הסופר מתאים את הכתיבה שלו לילדים. (4)

כי השימוש בגוף ראשון ייחיד מאפיין הרצאות. (5)

.11

"במשך שנים טופחה הארץ... רתיעה מן השואה." (שורה 65)

במשפט זה השתמש הסופר בפועל סביל.

מה יכולה להיות הסיבה לכך?

- 1 הסופר רצה לציין שזו הייתה פעולה שגרתית.
- 2 הסופר רצה להציג שהמצב נמשך שנים רבות.
- 3 הסופר רצה להפוך את המשפט פשוט וקל הבנה.
- 4 הסופר רצה להבליט את הפעולה ולא את עשויה הפעולה.

.12. מה תפקיד הנקודתיים בשורה 66 בטקסט?

פרק שני

לאחר שסיימתם לכתוב, קראו שוב את החיבור ובדקו אותו. האם הבعتم את דעתכם וnimaktem אותה היטב? האם כתבתם באופן ברוח, לכיד ומקשור? האם אכן שגיאות לשון בחיבור?

13. חיפת ילדים למציאות מורכבת

"גם ילדים צמאים להכיר את העולם שהם חיים בו. כדאי לספר להם על חולשות בני האדם, על כאבים פיזיים ונפשיים. החיים אינם עטופים בצמר גפן." (אהרן אפלפלד)
האם, לדעתכם, נכון לחשוף ילדים לנושאים סבוכים וכואובים במסגרת פעילויות שונות
בבית הספר ובבית?

כתבו חיבור, הבינו בו את דעתכם ונמקו אותה (שני נימוקים לפחות).
כתבו כ-15 שורות (כ-150 מילים).

תוכלו לכתוב טיטה בעמוד הבא.

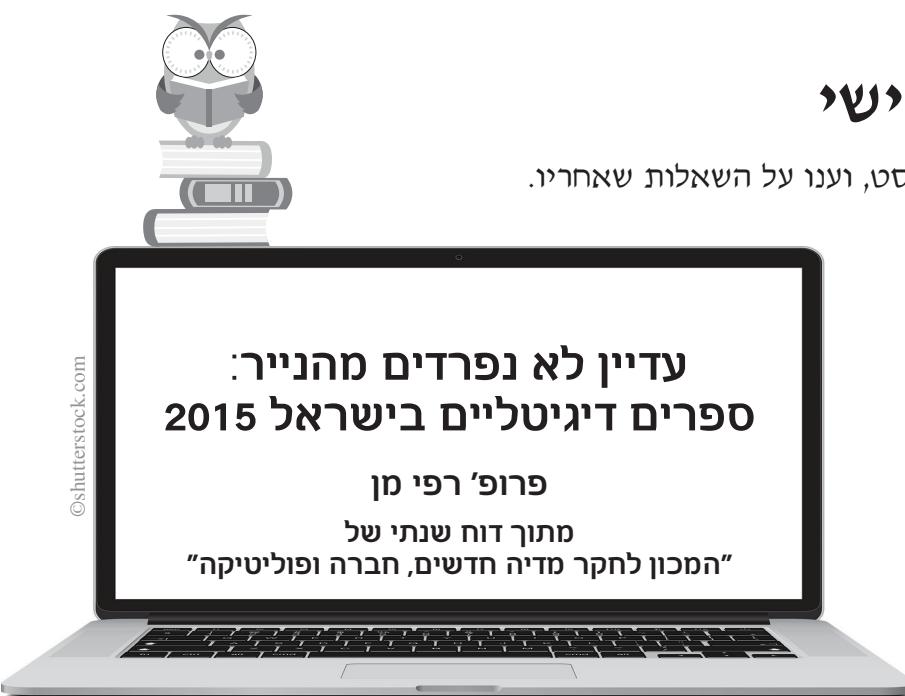
טיווטה (לא חובה)

13

פרק שלישי

קראו את הtekסט, וענו על השאלות הבאים.

©shutterstock.com

הספר הדיגיטלי הוא חלק בלתי נפרד מתרבות הספרים בעולם מאז ראשית המאה ה-21. בשונה מהספר המודפס, את הספר הדיגיטלי קוראים באמצעות מחשב נייח או נייד, טאבלט¹, סמארטפון² או מכשיר שפותח למטרה זו. בשנים האחרונות נמשך גידול הדרגתי בהטמעת הספר הדיגיטלי בעולם הספרים בישראל, וחיל שינוי בהרגלי הקריאה של 5 הישראלים, אולם עדין מדובר בחלק קטן מצריית הספרים במדינה.

ניסיונות חלוציים לפיתוח ספר שאינו מודפס על נייר, אלא בעל מאפיינים אלקטרוניים, נעשו בעולם מאז שנות ה-30 של המאה ה-20. אולם הדחיפה החשובה ביותר לקידום טכנולוגיות הפצה וקריאה חדשות ניתנה עם הקמתו של "פרויקט גוטנברג" בשנת 1971, אשר נועד לשמר באופן דיגיטלי בעיקר יצירות מופת. בשנות ה-80 פורסמו כמה ספרים שנועדו לקריאה באמצעות מחשב, ובשנות ה-90 הוחל בהפקת גרסאות דיגיטליות של 10 ספרים בעיקר על גבי תקליטורים.³

בתעשייה הספרים הדיגיטליים בעולם, בראש ובראשונה בארצות דוברות אנגלית, נשמר מקום מרכזי ל"אמזון", חברת הוצאה לאור, מכירה והפצה. בשנת 2007 השיקה "אמזון" את "קינדל", מכשיר לקריאת ספרים דיגיטליים. מאז הוצאו לשוק דגמים מתקדמים חדשים, וחברות נוספות השיקו מכשירים דומים במקביל. 15

עם זאת, בסיום 2015 ברור כי תחזיתו הנחרצת של ניקולס נגרופונטה⁴, שקבע ב-2010 כי "הספר המודפס ימות בעוד חמיש שנים", לא התקבלה. הספר המודפס ממשיך להתקיים ו אף להחזיק בחלק הארי של תעשיית הספרים ושל תרבות הקריאה, ואילו הספר הדיגיטלי עדין ניצב בפניו חסמים לא מעטים.

¹ טאבלט – מחשב לוח

² סמארטפון – טלפון חכם

³ תקליטור – CD/DISK

⁴ פרופ' ניקולס נגרופונטה, מייסד מעבדת המדיה של המכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס בארצות הברית, אבי הפרויקט "מחשב נייד לצד", שמטרתו להביא את בשורת המחשב והאינטרנט למאות מיליון ילדים במדינות מתפתחות.

20 היקף קריאת הספרים הדיגיטליים בישראל

הערכתם של משוקי ספרים דיגיטליים בישראל היא כי ב-2015 חל גידול ברכישת ספרים אלה בהשוואה לשנה הקודמת. יש אף המגדירים את הצמיחה "דרמטית" או "עצומה", אולם פלח השוק של הספרים הדיגיטליים נותר מצומצם, והוא איננו עולה על 3%-2% מכלל שוק הספרים בשנה זו.

25 סקר שנערך במאי 2015 הצבע על כך ש- 86% מקוראי הספרים בישראל מעדיפים לקרוא ספרים מודפסים. רק 9% מהמשיבים אמרו שהם עשויים לרכוש ספרים דיגיטליים בשנה הקרובה. על אף שנשים קראו ממוצע יותר ספרים מאשר גברים, גברים גילו פתיחות רבה יותר לקריאת ספרים דיגיטליים. ככל שהקורא הספרים יש השכלה גבוהה יותר – יש סבירות גבוהה יותר שייעדו אמצעים דיגיטליים לקריאת ספרים. בסקר נוסף, שנערך בסוף 2015 בקרב הציבור היהודי, נמצא כי 2% קוראים רק ספרים דיגיטליים, ו- 17% קוראים ספרים דיגיטליים לצד ספרים מודפסים. 30 73% מהמשיבים קוראים לדבריהם רק ספרים מודפסים, ואילו 8% השיבו שאינם קוראים ספרים כלל.

ספרים דיגיטליים לילדים

35 בחניות הספרים הדיגיטליים מציננים כי בתחום הספרות שבו שיעור המכירות הוא נמוך יחסית הוא ספרי ילדים ופעוטות. זאת אף על פי שבשנים האחרונות נעשו ניסיונות לייצר ספרים לילדים המכילים גם קול, תמונות נעות ועוד. לסיפורים לפעוטות מתוספות אפשרויות משחק והפעלת המ██ ברגע, אפקטים קוליים ומעורבות גדולה יותר של הילד בקידום העלילה. אולם מחקר שנערך לפני שנים אחדות בארצות הברית העלה כי הגרסאות האינטראקטיביות, הכוללות תנועה וקול, מעודדות אמנס לפנות הספר כלפי צורת בידור, אך הן אינן מעודדות הקששה לסיפור. האפקטים הטichoו את דעת הילדים מהסיפור, ומנעו מהם לזכור פרטים רבים בעלילה.

40 לכואורה אפשר היה לצפות כי "ילדים דיגיטליים" מובהקים, החווים מרגע לידתם בסביבה של מסכים, עושים שימוש מרבי בספרים דיגיטליים. אולם החסם העיקרי הוא דווקא זה של ההורים, שגם הם עצם קוראים ספרים דיגיטליים או רוכשים לילדים משחקים אלקטרוניים, הם מבקשים לשמור בעבורם את חווית הספר המודפס. גם בקרב בני נוער משתמשים מעבר אטי ומוגבל בספרים דיגיטליים והעדפה בספרים מודפסים.

45 המעבר בספר הדיגיטלי: נגד ובعد

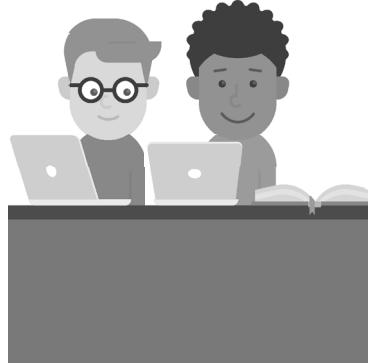
50 בעוד שבתחומי תרבות, כגון מוסיקה וטלזיה, ניכרת זה כמה עשוריים נוכנות לאמץ את הטכנולוגיות הדיגיטליות, הרי שבתחום הספרים ניכרת נאמנות עמוקה לモץ הדפוס עתיק היומין. באחד הסקרים שנערך ב-2015 בישראל התבקשו הנשאלים שהעידו על נאמנותם בספר המודפס להסביר את העדפותם זו. 42% הסבירו כי הסיבה לכך היא הנוחות שבקריאה הספר, 23% השיבו כי מדובר באהבה לריח ולתחושה של קריאה בספר מודפס, ו- 20% ייחסו זאת לכוחו של الرجل. 9% נימקו את העדפה בכך שספרים מודפסים זמינים יותר, ושיעור דומה הצביע על העובדה שהספר המודפס מתאים לקריאה גם בשבת.

55 טיעונים נוספים נגד המעבר בספר הדיגיטלי: הקושי להתמודד עם טכנולוגיה בלתי מוכרת, בעיקר בקרב אנשים מבוגרים, פורמט לא אחד של ספרים אלקטרוניים המונע העברת הספר בין מכשירים שונים וכן חוסר יכולת להעביר את הספר לקוראים נוספים לאחר סיום הקריאה.

60 מנגד, משוקי הספרים הדיגיטליים ואלה שمعدיפים לקרוא בדרך זו מציגים שורה של נימוקים התומכים במעבר לטכנולוגיה הדיגיטלית: זמינות ונוחות, חישכון במקום, התחשבות באיכות הסביבה, התמצאות נוחה בתוכן הספר וגם אפשרות של חיפוש מיילים, סימון משפטים, רישום הערות שלוויים ועוד. סקר נוסף העלה כי בין אלה המעדיפים ספרים>Digital, 34% מעדיפים זאת בגלל הזמינות ובגלל הנגישות בכל מקום ובכל מצב, 28% ציינו שדרך זו נוחה יותר, 11.5% אמרו כי חישכון במקום הוא הסיבה להעדרה, ו-10.7% ציינו את המחיר הנמוך יותר כסיבה להעדפת הספר הדיגיטלי. היכולת להגדיל את אותיות הטקסט בעת הקריאה היא בבחינת יתרון חשוב נוספת בספר הדיגיטלי, בראש ובראשונה לאנשים מבוגרים או למי שסובלים מבעיות ראייה.

ספרים דיגיטליים בבתי הספר

70 בשנים האחרונות תכנים וספרי לימוד דיגיטליים הופכים לחלק בלתי נפרד מתשתית התוכן בקרב מערכות חינוך במדינות שונות בעולם. בישראל נערך ב-2011 מסoi ראשון בכתיה בהוראה באמצעות טאבלטים, ומאז הורחבה הטמעת ספרים דיגיטליים במערכת החינוך. רמת הטמעה והיקפה שונות מבית ספר אחד לשני. בעוד ספר הלימוד המודפס מכיל תוכן קבוע של טקסט ותמונות, הרי ספר הלימוד הדיגיטלי משתנה ומתעדכן. על פי משרד החינוך, יש בספר הדיגיטלי גם יתרון בריאומי הוודאות להקטנה ניכרת במשקל תיק התלמיד, וכן יתרוןכלכלי, שכן מחיר הספר הדיגיטלי נמוך מזה של המודפס. משרד החינוך הגביר ב-2015 את פעילותו בתחום הספרים הדיגיטליים ופרסם תכנית שלפיה כל תלמיד בכיתות ד-ט ילמד בתחום דעת אחד לפחות באמצעות ספר דיגיטלי או באמצעות מערכי שיעור מתוקבים ללא רכישת הספר המודפס. בשונה מספרי הקריאה המודפסים, מדגשים משרד החינוך את התועלת הטמונה ביכולת לעדכן את הספרים כדי להתאים למציאות המשתנה ללא הרף.

על פי רפי מנ, "עדין לא נפרדים מהנייר: ספרים דיגיטליים בישראל 2015", מתוך "הערות שלוויים להיסטוריה" – הבלוג של רפי מנ.
© כל הזכויות שמורות למחבר.

השאלות

14. בכותרת כתוב: "עדין לא נפרדים מהנייר". מה הכוונה בכותרת זו, לפי הטקסט?

- 1 תעשיית הנייר עדין מושגנת.
- 2 הכתיבה על נייר עדין רווחת הציבור.
- 3 אנשים מתकשים להיפר מספרים שקראו.
- 4 אנשים ממשיכים לקרוא ספרים מודפסים על נייר.

15. "הספר הדיגיטלי הוא חלק בלתי נפרד מתעשייה הספרים בעולם מאז ראיית המאה ה-21." (שורות 1-2)

א. במשפט זה אין –

- 1 פועל.
- 2 כינוי גוף.
- 3 שם עצם.
- 4 שם תואר.

ב. העתיקו מהמשפט שבמסגרת שני צירופי סמיוכות.

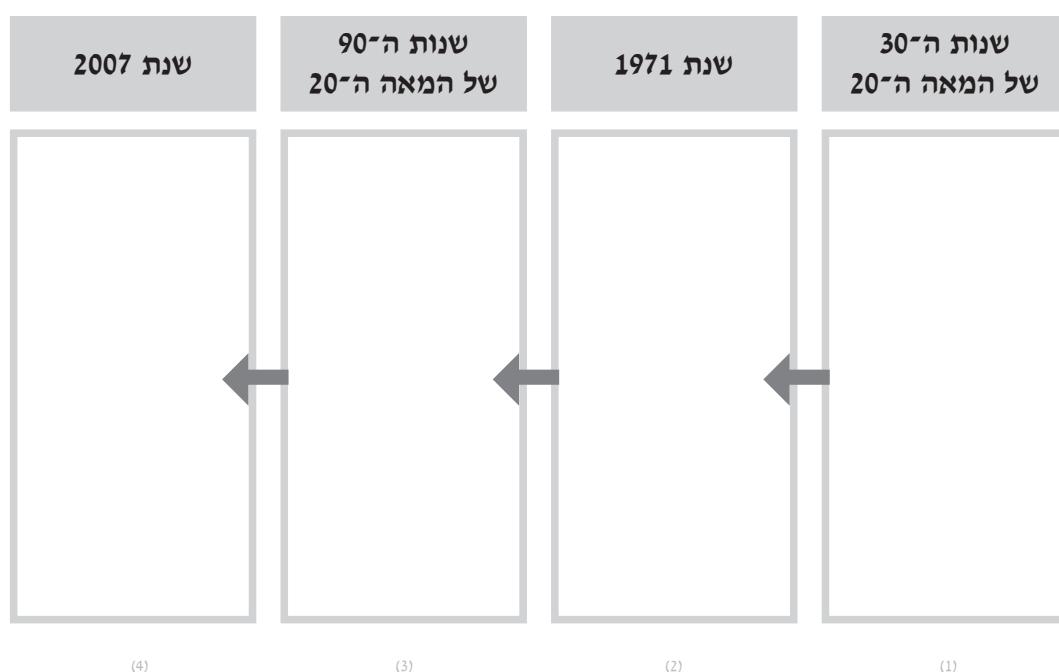
.1

.2

16. בתחתיית עמוד 14 כתובות העורות שולדים.
לאיזה מתפקידים העורות מתחילה הערת השולדים **מספר 4?**

- 1 למסור מידע מתחום על כותב הטקסט.
- 2 לציין את המקור שמננו הובא המידע הכתוב בטקסט.
- 3 להרחיב מידע על אירוע או על דמות שהוזכרו בטקסט.
- 4 להפנות את הקורא למידע נוסף בנושא המוזכר בטקסט.

17. לפניכם ציוני זמן הקשורים להתרחשויות הספר הדיגיטלי.
כתבו בקצרה מתחת לכל אחד מהם את **האירוע** או את **הפעולה** שהתרחשו בו.

18. מה הקשר בין דבריו של ניקולס נגרופונטה (שורות 16–17) ובין ממצאי הסקרים (שורות 25–32)?

- 1 בעיה ופתרון
- 2 טענה והפרכה
- 3 סיבה ותוצאה
- 4 הכללה ופירוט

19. בשורות 17–18 כתוב: "הספר המודפס ממשיך להתקיים ואף להחזיק בחלק הארי של תעשיית הספרים ושל תרבותה הקרהה..."

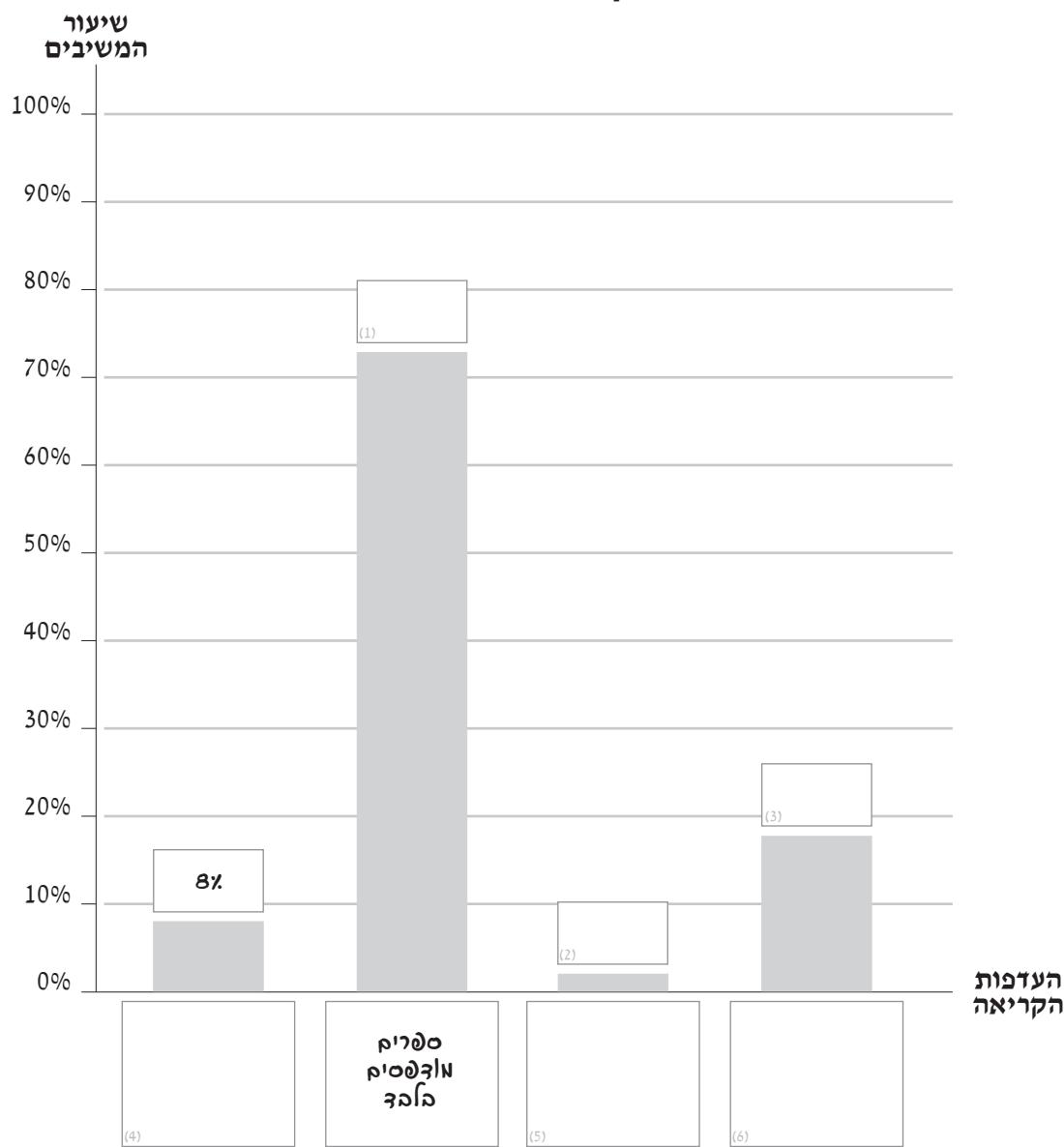
מה פירוש הביטוי **בחלק הארי**?

- 1 בחלק העיקרי
- 2 בחלק הרשמי
- 3 בחלק המיעוד
- 4 בחלק המודפס

20. לפניכם תרשימים המציג את נתוני הסקר הכתובים **בשורות 29–32**.

א. השלימו את המידע החסר בתרשימים בשיש המשבצות הריקות.

העדפות קריאה בישראל 2015

ב. כתבו משפט המשווה בין הנתונים שבשתי העמודות האמצעיות.

21. א. כותב הטקסט מציג **חסרונות** של הספר הדיגיטלי.

ציינו שניים מהחסרונות.

.1

.2

ב. לפניכם תיאור של שני מצבים שבכל אחד מהם בא לידי ביטוי יתרון של הספר הדיגיטלי.

כתבו **יתרון** מתאים **המוחכר בטקסט** ליד כל תיאור (אין לחזור על אותו יתרון).

1.

הוצאת ספרים החליטה להפיק חלק גדול מהספרים באופן דיגיטלי כדי לחסוך בנייר.

2.

בבית האבות רכשו ספרים דיגיטליים לדירות שראייתם ל쿄יה.

22. בשורה 8 כתוב "פרויקט גוטנברג".

העתיקו מהטקסט שתי מילים או שני ביטויים שבהם למירכאות יש תפקיד דומה לזה
שבשורה 8.

.1

_____ .2

23. בטקסט כתוב משרד החינוך תומך בהטמעת ספרי לימוד דיגיטליים בבתי הספר.

כתבו שתי סיבות לכך לפי הטקסט והסבירו אותן.

.1

_____ .2

24. הטקסט הוא חלק מדו"ח שנתי.

סמן ✓ ליד שני מאפיינים בולטים של דוח שאפשר לזהות בטקסט זה.

גישה אובייקטיבית _____ (1)

אמצעי שכנו _____ (2)

המלצות _____ (3)

דימויים _____ (4)

עובדות _____ (5)

25. הקשר בין המילים **נײַיךְ** – **נײַיזֶד** הוא כמו הקשר בין המילים –

נע – תנועה. 1

נטוע – שתוול. 2

סגור – פתוח. 3

ספר – מחברת. 4

כל הזכויות שמורות לממשלה הישראלית, משרד החינוך, ראמ"ה. השימוש במסמך זה, לרבות הפריטים שבו, מוגבל למטרות לימוד אישיות בלבד או להוראה ולבחינה על ידי מוסד חינוך בלבד, לפי הרשאה המפורשת למוסד חינוך באתר ראמ"ה. זכויות השימוש אין ניתנות להעברה. חול אישור מפורש לכל שימוש מסחרי וכן לכל מטרה אחרת שאינה מסחרית, אין להעתיק, להפיצו, לשבץ, להציג, לשכפל, לפרנסם, להנפיק רישיון, ליצור עבודות נגזרות בין על ידי המשtamש ובין באמצעות אחר לכל מטרה או למטרות פרטיה המידיע, התוכן, המוצרים או השירותים שמוקומם במסמך זה. תוכן המבchnים, לרבות טקסט, תוכנה, תמונות, גרפיקה וכל חומר אחר המוכל במסמך זה, מוגן על ידי זכויות יוצרים, סימני מסחר, פטנטים או זכויות יוצרים וכינויי רוחני אחרות, ועל פי כל דין; כל זכויות שאינה ניתנת במסמך זה במפורש, דינה בזכות שמורה.

138-EVR-018-8B-SOF-pnimi

138

138-01-08-01-02-01-017-018-05

מבחן 138 בעברית לכיתה ח | טור ב | פנימי